

ELŐFIZETÉS
Egy negyedévre
2 korona

Telefon szám 503.
Hirdetések díja: megállapo-
dás szerint

HÉTFŐ

Megjelenik minden hétfőn délelőtt

A szerkesztésért GALLOVICH KÁROLY felelős * Laptulajdonos: MOHOS AGOSTON.

Egyes szám
5 krajcár
(10 fillér)

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Zrínyi-utca 2 szám I. emelet
Sebesy-ház.

III. évfolyam

ARAD, 1909. MÁJUS 17.

21. szám

Az aradi lakásinség.

Valóban esodálatos, mennyi tudást és előrelátást követel a helyes városfejlesztési politika. Aradon ebben az időben az ipar láza áll az előtérben; de annyi más feladat várna megoldásra, hogy az év minden hetére jutna egy-egy nehéz probléma. No de csak szépen sorjában! Évtizedek mulasztása nem tehető jóvá rövid felbuzdulással.

Igen helyesen! Javulásról tesz bizonyosságot már az is, hogy a híres magyar szalmaláng lassubb égésű, de tartósabb tüzeiőanyag előtt kénytelen meghátrálni. Csakhogy a láznélküli munka még nem jelent céltudatos működést. Ha így volna, ugy a tunyák volnának a legkövetkezetesebb tervezők. Azonban éppen a mult héten mutattuk ki, hogy a gyárpolitika vi-rányos mezején tevékenykedő városi vezetőség nem gondoskodik egyidőben a munkaerő szaporításáról. A munkáshiány a mezőgazdasági üzemben máris elviselhetlenné vált. Az ezirányu panaszok azonban orvoslást nem találtak.

No de más az ipari munkásság. Ahol gyárak épülnek, ott munkaerő is terem. Van ugyan a szociális tudományoknak egy megfordított tétele is, és ez az, hogy a tulszaporodó népesség s ezzel karöltve a munkanélküli proletárok tömegének megnövekedése teremti meg és szaporítja a termelési ágakat. Alighanem ez a tétel közelíti meg jobban az igazságot. Így aztán az aradi gyáralapítási láz a lokális viszonyokból nem igen nyerhet ésszerű magyarázatot.

De ne is beszéljünk a jövő muzsikájáról, amikor a városi gondoskodás a jelen félszégeit sem tudja orvosolni. Most a tavaszi lakbérnegyed bájhónapjában aktuálisabb, mint valaha az aradi lakbérviszonyok megvilágítása. A székesfővárosi lapok évek óta festenek borzal-

mas képeket a budapesti lakásviszonyokról. Nekünk nincs arra szükségünk, hogy a leirt állapotok igazságát információk útján ellenőrizzük. A példát Arad a lehető legrikoltóbb példában szolgáltatja.

Május elsejére tömeges felmondások történtek Aradon. A háziurak a lakásinségtől bátorítva itt is indokolatlanul magas igényekkel léptek fel, mi több: tudunk példákat, hogy a lakók a végső kényszer-től kergetve, egymásra rálicitáltak. Igen sok család, amely három-négy szobás lakásban lakott, teljesen lakás nélkül maradt, vagy kénytelen volt egy-két szobás lakásban összezsufolódni. Voltak olyanok is, akik butorukat beraktározták és vendéglőben szálltak meg.

Pedig ez az iszonyu lakásinség nem magyarázható meg Arad népességének tú-rohamos szaporodásával. Hogy csak példával éljünk, Temesvár az 1890. évi népszámlálásnál népességre még jóval Arad mögött állott, 1900 ban már utólérte Aradot s ma már három négyezer lélekkel Arad előtt vezet.

Az ok itt is: a fejnélküli városrendezési politika. A torony alatt nem tudják felölelni mindazokat a szempontokat, amik a biztos és zökkenő nélküli haladást lehetővé teszik. Minden kulturempórium nemcsak a születések arányában szaporodik, hanem a vidékről is vonzza a betelepülőket. Ez megdönthetetlen törvény. De hogyan szaporodjék Arad a vidékről, amikor bennlakóit sem tudja fedél alá helyezni?

De ha nincsen kedv az építkezésre, élhetne valaki az ellenvetéssel. Ha nincs, hát fejleszteni kell és erre módokat kell találni. De a város böles vezetősége egyenesen gátul szegődik. Az aradi tisztviselőtelep kérdése már hosszú évek óta kitért, a megvalósítás a városi telkek drágaságán hiúsult meg. Életrevalóbb városi

vezetőség már régen ingyen telket ajánlott volna fel. A tisztviselők kitelepülése nyomban felszabadította volna a lakások nagy tömegét. Es ugyanezt teszi a város a tervezett munkástelepekkel is. Pedig az inséges lakáskérdés megoldása nem olyan fontos kérdés, mint egy gyáralapítás és ime a gyárak ingyentelket és sok más kedvezményt is kapnak. Igen helyesen, de akkor ne legyen szükkeblü a magisztrátus a városfejlesztés egyéb — épp oly fontos — kérdéseiben sem.

Legfőbb ideje, hogy egyöntetü stílus kezdjen érvényesülni a jövő politikájában, mert különben ez a *fenn az ernyő nincsen kas város* sohasem heveri ki a mult, bűneit és a jelen baklövéseit.

KÖZPONTI SZÁLLODA.

Orfeum-Kabaret.

Ma és a következő napokon
Sajmur-duor angol ének és táncoktató.
Mary Marcell modern német előadó szubrett.
Puli and Frank néger excentrikusok.

Este 10-kor! **Este 10-kor!**
A félelmes nász
kacagató bohózat.

Ezt követi 11 órakor
Szenzáció! **Szenzáció!**
Mackart öt érzeke
látványos operette, feltűnő kiállításal.

Azonkívül még 12 szerződött tag fellépte **uj műsorral**. — T. kintettel a kedvező időjárásra, az előadások a **koriban** tartatnak meg.
Kezdeté fél 9 órakor.

Első hely 1 kor. 50 fill., második hely 1 kor.
A nagyérdemü közönség pártfogásáért esd

Jaulus Morini,
igazgató.

WEINBERGER FERENCZ

elsőrendü ék-
szerész, nagy
óra-raktára

ARAD

Andrássy-tér,
Központi-szálló
mellett.

aradi plébánia. Természetes, hogy az aradi minoriták nem valami szívesen vették a püspöknek ezt az igyekezetét, amelylyel elakarja ütni őket a plébánia jövedelmétől.

Ez a személyi, illetve anyagi kérdés az, a mely ellentétet idézett elő a csanádi püspök és az aradi minoriták között. És tulajdonképpen ezzel magyarázható meg a püspöknek az az elhatározása, hogy az aradi híveit nem látogatja meg, hogy a bérmlást kirossza közöttük. Csak arra vagyunk kíváncsiak, hogy meddig tart a püspök haragja, mert azt igazán nem lehet sokáig tűrni, és szó nélkül hagyni, hogy a püspök és a minoriták közötti ellentétet, mondhatnók viszálykodást a hívek szenvedjék meg azal, hogy évekig nélkülözzék a bérmlást.

Házhoz szállítok: Porosz és magyar bűkk-faszemet és aprított tűzifát.

Kokszot (pirszén.)

Altman Ede

Wesselényi- és Kiss Ernő-utcák sarkán.
Telefon 46. sz.

**Naponta többször
frissen pörkölt kávé**

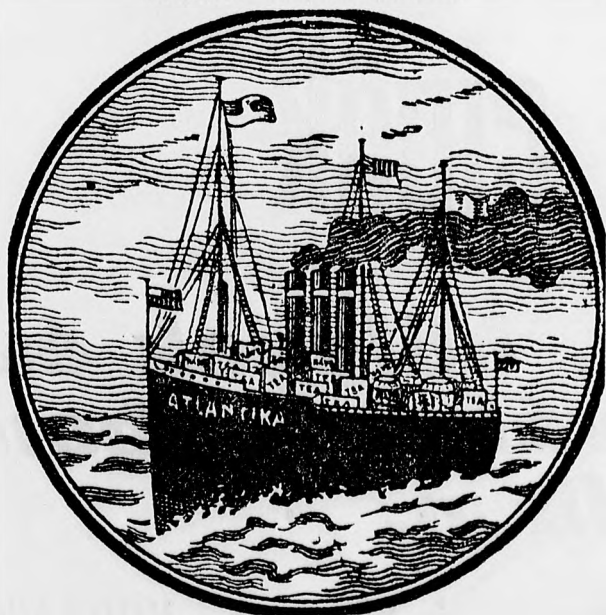
fűszer- és illatszer **KÁROS SZAGÁTÓL** mentesen

Csakis az

Atlantika

kávé- és tea behozatalnál
kapható.

Villanyüzemű kávépörkölőnk működésben
látható a kirakatban.

Arad, Andrassy-tér 20., Fischer Elz-palota.
Városi és megyei telefon 609.

ARADI HANGOK.

*

A családi műsor.

Az Aradon működő elsőrendű orfeumok hatalmas beütökkel hirdetik plakátjaikon, hogy „Családi műsor.”

Sok szép között, ami a földet,
E zöldet ékesíti,
Ami keblét ifjunak, agnuk,
Sok nagyok lelkesíti;
Amit magasztal ősszel s tavasszal
A próza és az ének,
Azok körében hely jutott szépen
A virágok nyelvének.

S eremes, hogyha lángra lobban,
Szív dobban kebelében,
Menten vigasztalást kínálok
Virágok szép nyelvében.
Ha meg nem érti, közönnyel sérti
Az imádott leánya,
Néhány virágszál, — olcsó a vásár, —
S borul a szíve lángba.

Virágok nyelve, ékes nyelve
Hitemre: méltó rája,
Hogy minden szépnek sártekenken
Ő legyen koronája.
Mert mindhiába: a bölcs, a káka
Csak szerelemre vágyik;
Nyomot e földön, hegyen vagy völgyön,
Más egyéb úgy se hágy itt.

Értem tehát, ha nyomon-lépten
Ekképpen, igyen szólnak,
S virágnyelvnek, amely beszédes
És édes — meghajolnak
Mert a valónak, őszinte szónak,
Oly sok az ellensége;
Csupasz igazság nem jár manapság,
E kornak régen vége.

Az orfeum amely kimondja,
Hogy gondja: öröm, vigás,
S nem nézi, hogy milyen beszéddel
S egyébbel leli nyitját,
Az becsukhatja már harmadnapra
A rosszul indult boltot;
Mert nő a férjét, anya legényét
Megnuzza, hogyha volt ott.

Egy kis virágnyelv s rendbe minden,
Ki igyen taktikázik,
Kudarctól az nem kell hogy féljen
S reméljen: lesz telt ház itt,
Zengjék plakáti: *műsor családi,*
S lehet az bármily trágár,
A virágnyelvvel minden hely elkel,
És sikerült a vásár.

Néha az utcán ha bolyongok,
S a gondok lelke bántják,
Műsört, mely családi egészen,
Megnézem: hol kínálják.

És oda tartok, mert vidám areok
Felém csak ott nevetnek,
S oly sok csufúságot, vad disznóságot
Nem adnak be e nagy világon
Sehol az embereknek.

Rekontrás.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

Simonyi-utca 1. sz. Szabadság-tér mellett

Mal műsor:

1. A szórakozott. Bohózat. 2. Szívarhulladékok feldolgozása. Természet után. 3. A kis nebuló. Kacagtató. 4. Viadalra szánt bikák tenyésztése. Természet után. 5. Táncoló bucsusok. Természet után. 6. Iskolatársnők. Humoros. 7. A határkő. Dráma. 8. Paprika Jancsi színház. Humoros.

9. **Örök szerelem.**

Előadások délután 2 órától kezdve.

Kedden és szerdán este 8 órakor:

A párisi asszony.

3 felvonásban, 200 színesen vetített és számos mozgófényképpel. Irta: Pekár Gyula. Felolvassa: Hunyady József, az Aradi Nemzeti Színház tagja.

Dr. Székely Károly

fogorvos

1367

lakását Batthyány-utca 27. sz. II. emeletről,
ugyanott földszint 2. számú ajtó alá

helyezte át.

Magy. kir. szab. osztálysorsjáték.

Mindenki tudja,

hogy a nálunk vásárolt **12698 számú osztálysorsjegyre a**

600.000

koronás főnyereményt fizettük ki készpénzben szerencsés vevőinknek.

Legközelebbi húzás már f. é. május 19. és 21.

Ajánljuk a következő

szerecse számokat:

4261 8798 34646 12688 53961
65116 91754 91762 4270 13237

Eredeti árak: Egy nyolcad K 1.50, egy negyed K. 3, egy fél K. 6, egy egész K. 12

A fenti számok kizárólag csak nálunk kaphatók.

ARADI PAR és NÉPBANK

Pénzváltó üzlete

Arad, Fehér Kereszt szálloda épület.
Telefon szám 100. 1323

Törlesztéses PÉNZKÖLCSÖNÖKET
amortisatlós
15, 20, 25, 30, 40, 50
és 65 évi időtartamra

4 százalékos törzskamatattal földbirtokra és bérházakra a becsérték legmagasabb hányadig rövid idő alatt kleszközöl:

Herzog Sándor
(volt banktisztviselő)

ARAD, Weitzer János-utca 15. sz.

n. kir. szabadalmazott

borszivattyúk

és hozzávaló legjobb minőségű gummicso-
vek legolcsóbb gyári árakon.

A szivattyú-hengerből a bor utolsó cseppig ki-
folyik, a szőlőmagvak, hések és egyéb tisztát-
lanságok azonnal továbbittatnak, ezáltal a szí-
vattyú nem romlik és a bort nem ronthatja. A
gépezet jó működéseért 3 évi jótállás (ingyen
javítás.)

Tüzi fecskendők

golyó szelepekkel. Községeknek legalkalmasabb
mert homokos és sáros víz használatánál sem
tagadja meg a szolgálatot. A gép jó működé-
seért 3 évi jótállás (ingyen javítás.) Hozzávaló
országos egységes csavarok és a legjobb minőségű
belül gummizott kendercsovek a legolcsóbb
árakon.

Kutak

hozzávaló

csövekkel,

olcsóbbak és job-
bak mint bármely
bel- vagy külföldi
gyárban.

Hönig Ottó

n. kir. szab. tüzi fecskendő és szivattyú-készítő
Arad, Rákóczy-utca 27. szám.
Permetező javítások elfogadjatnak.

TELEFON 410.

TELEFON 410

WINKLER JOZSEF

szőlővessző és szőlőoltvány termelő ARAD, Batthyány-u. 13.

Van szerencsém a t. szőlőbirtokos urak szives tu-
domására hozni, hogy ez évi terméséből nagymennyi-
ségű kiváló szép fajtiszta **dus gyökerzetű bor és csemege**

szőlőoltvány

ugyszintén szőlők pótlására kiválóan alkalmas **1 és
2 éves gyökeres Riparia Portalis szőlővessző** kerül
eladásra mérsékelt árak mellett.

Bővebb felvilágosítással és árajánlattal szívesen
szolgál:

Winkler József Arad,
(Batthyány-u. 13.)

643

Menyasszonyi kelengyék, estélyi és alkalmi cipők

**elegáns utcai cipők urak, hölgyek és
gyermekek részére nagy választékban
és minden kivitelben.**

Valódi orosz bagaria csizmák mérték szerint készítettnek. — A hirneves „KOBRAK”
cipők egyedüli elárúsítása. — Külön olcsó áru osztály.

Lányi Marcell

„Kobrak” cipő-raktárában

Aradon, Atzél Péter-utca 1. sz.

Megérkeztek a tavaszi
ujdonságok!

Brunner Béla

úri divat- és különlegességek
üzlete

Arad, Szabadság-tér 20. sz.
(Förroy-u. sarok, gróf Nádasdy-palota.)

Ajánlja dusan felszerelt árnyak-
tárát, hol a legszebb és legdiva-
tosabb

kalapok, ingek, gallé-
rok, kézelők, nyakker-
dők, keztyűk, zsebken-
dők, harisnyák, séta-
botok és esőernyők, stb.

Nagy választék férfisport-sapkákban
kalapokban, és gyermek-sapkákban.

Nagy választék fa-, vászon- és
bőr-utazó-bőröndökben.

Divat ujdonság
francia és angol illatszer-
különlegességekben.

Hamerli I. pécsi keztyű-gyár
főraktára!

Olcso árak. Pontos kiszolgálás
Vidéki megrendelések azonnali
kiszállítására 621

tésztagyuró gép

intányosan eladó.

Cím ARAD, BEM-UTCA 2. SZÁM.

Ritka alkalom! A képvásárlás csodája!

Tulhalmozott raktár miatt egy eredeti művészi
karrikatura hat koronától feljebb.

Egy művészi

pasztell tíz koronától feljebb.

Ritka alkalom!

Kaphatók:

Weisz Leó

állandó képkieklítésán. (Minorita-palota.)
A Hétfő riportja.

Alkalmi vételek és eladások
ékszertárgyakban,
arany és ezüstneműekben!!

Deutsch Izidor

órák és ékszerész 1087

Weltzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák,

arany- és ezüstneműk, gyémánt és
briliánt tárgyak megvételnek vagy
más tárgyakra átcsereállításnak.
TELEFON 438. TELEFON 438.

Olcso tüzeles.

Kiünó minőségü, magas hőfoku, tüztartó

Pirszénnel és Köszénnel

TELEFON 39.

SZÉN

Salon-fűtőszén
LEGSZESZ-PIRSZÉN
KOVÁCS-KÖSZÉN
BÜKKFA-SZÉN
a legjobb minőségben

Köszéntüzeles

takaréktüzhelyeken és kályhákban rendkívüli hő-
tartó és jelentékenyen olcsóbb, mint a tüzlfa.
Becsés megrendeléseit kérjük 624

Kneffel Károly és Fia

vas és szénüzlete

ARAD, Andrassy-tér 14. szám.

Negyed órán belül megszünteti a

fejfájást

a hirneves

Rozsnyay fejfájás elleni pastilla.

1 drb. 20 fillér, 6 drb. ára 1 korona.

Páratlan hatásu

gyomorerősítő-szer

a Rozsnyay-féle

Kárpáti gyomorcsepp.

Kapható csakis

Rozsnyay gyógyszer-tárban

Arad, Szabadság-tér.

HELYI ÉS MEGYEI TELEFON 387.

BRAUN N. A. ARAD.

Boros Béni-tér, közvetlen a Vármegyei gazdasági egyesület mellett.

Ajánlja nagy raktárát mindennemű fetekekárkban, bel- és külföldi
fényfémekben, esetekben stb. stb.

MOBLES & HOARE angol hintőfényfémzák főraktára.

Saját gyártmány: „Nappény” ezüstszinü kályhatisztítószer, „Rózsa”
cipőcserme, „Rózsa” fémtisztítópaszta, „Rózsa” kályhapaszta, mindenföle
bőrfényesítő mázok és conserválószerék u. m. vaselin, bőrszir, nyeregszappan
pataszir stb.

Olcso árak, szolid és pontos kiszolgálás.

Szíves pártfogást kér tisztelettel

BRAUN N. A.

Fajtisza riparia portalis alanyon oltott, elsőrendü dus-
gyökérzetü bor- és csemegefajú

szőlő-oltványokat

valamint sima riparia portalis szőlővesz-
és gyökerező szőlőket ajánl
elsőrendü minőségben

HÁMORY-GAZDASÁG

SZŐLLO-OLTVÁNY-TELEPE ARAD.

Bővebb felvilágosítással szolgál

Deák Ferenc-utca 3. sz. alatt.

1061

Telefon 229.

Megnyilt
az

Olcsó
bevásárlási
forrás

Deák Ferenc-utca 2.
Sebesy-féle házban.
Versenyen kívüli
olcsó árak.

Női ruha kelmek.
— Színes és fehér
ruha vásznak. —
Jól mosható cret-
tonok. — Vászou,
chiffon és damaszt-
árak. — Szőnyeg,
függöny és ágy-
terítők.

1441
Singer Sándor
divatüzlete
Aradon, Deák Ferenc-u. 2.

Érvényes 1909.
május 1-től.

MENETREND.

Érvényes 1909.
május 1 től.

Magyar királyi államvasutak.

Vonatok érkezése Aradra.

Budapest felől:

Tehervonat személyszállítással	d. e.	9.10
Gyorsvonat	d. u.	12.12
Személyvonat	d. u.	3.29
Gyorsvonat	este	6.54
Személyvonat	este	9.00
Személyvonat	este	6.02

Tövis felől:

Személyvonat	regg.	7.21
Gyorsvonat	regg.	8.08
Személyvonat	d. e.	10.50
Gyorsvonat	d. u.	4.03
Személyvonat	este	8.50
Vegyesvonat	éjjel	4.88

Temesvár-Józsefváros felől:

Személyvonat	d. u.	7.38
Vegyesvonat	d. e.	11.00
Személyvonat	d. u.	3.56
Személyvonat	éjjel	11.00

Vonatok indulása Aradról.

Budapest felé:

Személyvonat	regg.	9.00
Gyorsvonat	d. e.	8.18
Személyvonat	d. e.	11.25
Gyorsvonat	d. u.	4.16
Tehervonat személyszállítással	d. u.	4.51
Személyvonat	este	9.30

Tövis felé:

Gyorsvonat	d. u.	12.31
Személyvonat	d. u.	2.14
Személyvonat	d. u.	4.04
Gyorsvonat	este	7.07
Személyvonat	regg.	6.32
Tehervonat személyszállítással	este	10.00

Temesvár-Józsefváros felé:

Személyvonat	regg.	6.15
Személyvonat	d. u.	12.17
Vegyesvonat	d. u.	4.48
Személyvonat	este	7.09

Az Arad-csanádi egyesült vasutak.

Szeged felől:

Személyvonat	d. e.	8.13
Motoros	d. e.	10.49
Motoros	d. u.	3.22
Gyorsmotor	d. u.	3.55
Vegyesvonat	este	7.33
Gyorsmotor	este	9.17
Motoros Makóról	d. u.	5.37

Mezőhegyesről:

Motoros	regg.	5.57
Motoros (vasárnaponként)	d. u.	2.02

Brád-Borosjenő-Ujszentanna felől:

Motoros	d. e.	7.15
Gyorsmotor	d. e.	7.59
Személyvonat	d. e.	9.53
Motoros	délben 12.—	
Motoros	d. u.	1.30
Motoros	d. u.	3.40
Motoros	d. u.	5.43
Gyorsmotor	este	6.28
Személyvonat	este	8.51

Szeged felé:

Gyorsmotor	regg.	6.16
Személyvonat	regg.	6.50
Motoros	d. e.	8.40
Motoros	d. e.	11.05
Gyorsmotor	d. u.	13.17
Motoros	d. u.	1.40
Vegyesvonat	d. u.	4.11
Motoros	este	7.10

Ujszentanna-Borosjenő-Brád felé:

Motoros	regg.	5.30
Gyorsmotor	regg.	6.21
Személyvonat	regg.	6.35
Motoros	d. e.	8.23
Személyvonat	d. u.	12.30
Motoros	d. u.	3.01
Motoros	d. u.	5.00
Gyorsmotor	d. u.	4.20
Motoros	este	7.15

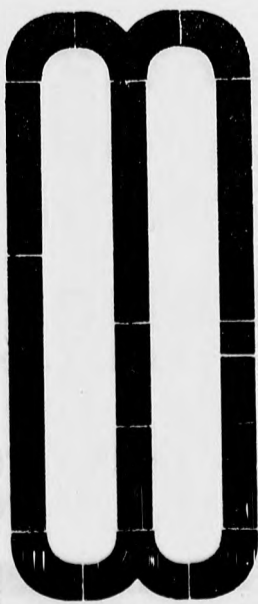
Arad-hegyaljai mótóros vasút.

Radna-Pankota-Gyórok felől:

25 sz. vegyesvonat	regg.	5.20
3 sz. személyvonat	regg.	6.51
5 sz. személyvonat	regg.	8.17
7 sz. személyvonat	d. e.	9.46
11 sz. személyvonat	d. u.	12.51
13 sz. személyvonat	d. u.	2.43
15 sz. személyvonat	d. u.	4.23
19 sz. személyvonat	este	6.45
1 sz. személyvonat	este	8.54
23 sz. sz.-vonat (vasár és ünnep)	este	10.08

Gyórok-Pankota-Radna felé:

2 sz. személyvonat	regg.	4.35
4 sz. személyvonat	regg.	6.04
6 sz. személyvonat	regg.	7.37
10 sz. személyvonat	d. e.	10.37
12 sz. személyvonat	d. u.	12.37
14 sz. személyvonat	d. u.	2.08
18 sz. személyvonat	d. u.	4.36
20 sz. személyvonat	este	6.34
22 sz. személyvonat	este	7.30

Aradi Ipar- és Népbank

Alapított 1869-ben.
Intézeti vagyon 2,350.000 korona.
Franciaországra szóló
minden fizetés, bankszeri megbízás teljesítését, továbbá utalványok és hitellevelek kiállítását a legelőzékenyebben vállalja el az

Aradi ipar- és népbank.

Elfogad betéteket felmondás nélküli visszafizetésre 4%, és állandó elhelyezésre 4 1/2% kamattal. 1362

